

Herfstvergadering van de parlementaire assemblee van de OVSE

Dubrovnik, 7-10 oktober 2011

Functie van de herfstvergadering van de Assemblee:

De OVSE herfstvergaderingen zijn niet gericht op het aannemen van resoluties of bepalen van OVSE beleid maar op het bespreken van een aantal relevante thema's of kwesties die in de OVSE regio spelen. De vergaderingen bieden een platform voor debat, geven een richting voor mogelijke toekomstige OVSE initiatieven en maken het voor parlementariërs mogelijk om hun visie te geven.

Voor de OVSE vergadering in Dubrovnik stonden drie thema's geagendeerd:

- 1) Toetreding van Kroatië tot de Europese Unie
- 2) De rol van de OVSE in het beslechten van het conflict tussen Armenië en Azerbeidjan rond Nagorno-Karabach
- 3) De relatie tussen de OVSE en de Mediterrane regio. Dit thema is voorbereid in samenspraak met het OVSE forum voor Mediterrane zaken

Toetreding van Kroatië tot de Europese Unie

Zoals doorgaans bij een OVSE parlementaire assemblee, heeft de delegatie bij aanvang een uitstekende briefing ontvangen van de Nederlandse ambassadeur mevrouw Stella Ronner. Onze ervaring is dat deze briefings van groot belang zijn om een goed inzicht te krijgen in de Nederlandse positie in het land dat wij bezoeken, we krijgen ook informatie over het land zelf en kunnen ons voordeel doen met de inzichten die de ambassadeur ons meegeeft. Mevrouw Ronner heeft ons vooral bijgepraat over de toetredingsonderhandelingen van Kroatië tot de EU. Kroatië ziet het als een overwinning dat zij het eerste land in de Balkan regio is dat zover is gekomen in de toetredingsonderhandelingen en ook daadwerkelijk over een toetredingsdatum beschikt (juli 2013). Tijdens ons verblijf in Belgrado voor de zomer OVSE assemblee hebben we dat ook gemerkt. De Serviërs kunnen maar moeilijk wennen aan het idee dat niet zij maar Kroatië in dit opzicht een leidende positie heeft ingenomen. Deze kwestie van het leiderschap in de regio kwam tijdens de OVSE vergadering ook meerdere malen ter sprake. Van verschillende kanten werd gepleit voor 'regional partnership' in plaats van 'regional leadership'. Het is duidelijk dat twintig jaar na de oorlog de relaties tussen de Balkan landen nog zeer broos zijn. Mevrouw Ronner wees ons ook op de Nederlandse positie inzake de EU toetreding van Kroatië. Nederland zet in op een strenge vorm van monitoring in de komende periode. Deze monitoring betreft in hoofdzaak hoofdstuk 23 van het acquis: eerbiedigen van de beginselen van de rechtstaat, bestrijden van corruptie, onafhankelijke rechtspraak, mensenrechten, bestraffen van oorlogsmisdadigers. Daarbij gaat het niet alleen om het aannemen van nieuwe wetten maar ook om het daadwerkelijk invoeren van een nieuw stelsel. Een voorbeeld is het opzetten van een 'judicial academy', gericht op de opleiding en vorming van rechters, advocaten en officieren van justitie. Ook in de vergadering kwam dit thema naar voren: toetreding is niet alleen een kwestie van wetten en procedures maar vooral ook een kwestie van houding en moraal. Wat Kroatië betreft is nog veel werk te verzetten, getuige de erupties die nog kunnen voorkomen zoals bijvoorbeeld het neerslaan van de gay parade in Split, de positie van minderheden in het bijzonder van de Roma.

Tijdens de vergadering van de OVSE assemblee kwam het belang van de toetreding van Kroatië tot de EU onomwonden in positieve zin aan de orde. Letterlijk werd door vertegenwoordigers uit de regio gesteld dat toetreding tot de EU een voorwaarde is voor vrede en stabiliteit in de regio. De EU kaders zijn nodig om de onderlinge verhoudingen in de Balkan te normaliseren en te sturen. Deze noodzaak van EU deelname laat overigens onverlet de noodzaak van een regionale samenwerking die door de partners zelf wordt onderhouden en geborgd. Nu bieden andere organisaties nog heel veel steun, denk aan de OVSE, de VN en talloze door EU landen ondersteunde NGO's. Op termijn moet de 'self sustainability of the regional cooperation' leidend zijn. Zoals de ambassadeur al had opgemerkt werd in de vergadering zeer veel nadruk gelegd op het geopolitieke karakter van de toetreding van de Balkan landen tot de EU. Impliciet – en soms ook expliciet in het geval van Servië en Albanië – werd gerefereerd aan het belang van directe toetreding van de Balkan landen. Bij monde van Coskun Corus, delegatieleider van Nederland, hebben wij de nadruk gelegd op het belang van de individuele toetreding van elk land afzonderlijk en in het bijzonder het belang dat wij hechten aan het eerbiedigen van de mensenrechten, de rechtstatelijke beginselen en het bewaken van de positie van minderheden.

Verder werd bij dit thema een overtuigende lans gebroken voor de noodzaak om te investeren in infrastructuur in de regio. Hoewel ze buurlanden zijn, is het netwerk van verbindingswegen zo goed als non-existent, hetzelfde geldt voor spoorwegen en vliegverkeer. Deze infrastructuur is nodig om de regio ook in economische zin weer tot bloei te brengen of zoals een van de Tsjechische delegatieleden zei: 'als adolescent was Joegoslavië en ook Dubrovnik voor mij, het paradijs 'our dream country'. Dat deze landen nog steeds geen EU lid zijn is een desillusie, we moeten met man en macht het tij keren.'

Nagorno Karabach

De OVSE is al enkele jaren betrokken bij het conflict tussen Armenië en Azerbeidjan over de regio Nagorno-Karabach. De OVSE is ter plaatse aanwezig en staat letterlijk tussen de twee partijen in en probeert werk aan de frontlinie te verrichten waaronder de terugkeer van oorlogsgevangenen en bijdragen aan een demilitarisatie van het gebied. Het is langzaam proces en er is nog niet veel vooruitgang geboekt. Er is op het diplomatieke vlak een Trojka aan het werk bestaande uit een Franse, een Russische en een Amerikaanse vertegenwoordiger. Deze Trojka leden waren aanwezig in Dubrovnik en hebben gerapporteerd over de situatie. Het conflict kan naar hun oordeel gemakkelijk weer oplaaien ondanks het feit dat er nu een staakt het vuren geldt dat ook wordt nageleefd. Elke voorgestelde oplossing leidt tot hernieuwde spanningen. Nagorno Karabach ligt in Azerbeidjan en is voor het grootste deel bevolkt door Armeniërs. Beide kampen claimen het gebied. De trojka streeft nu niet naar een algehele oplossing maar werkt vanaf 2006 aan een stapsgewijze aanpakken: regelen wat er te regelen valt en nu is er een document opgesteld met een veertien tal principes op basis waarvan onderhandeld zou kunnen worden over een vredesakkoord. Volledige demilitarisatie is een voorwaarde. In de discussie is vooral gesproken over de samenhang tussen twee principes die van groot belang worden geacht bij de vredesonderhandelingen. Het recht op zelfbeschikking en het territoriale integriteit. Juist in Nagorno-Karabach zijn deze twee principes strijdig met elkaar. De OVSE leden toonden een grote mate van eensgezindheid voor

wat betreft de richting van de oplossing: Armenië zou moeten afzien van de claim op de regio en er zou gezocht moeten worden naar een vorm van vreedzame co-existentie. Ook werd gewezen op het risico van oplaaiend nationalisme en op het feit dat allerlei partijen belang hebben bij de instandhouding van het conflict. De urgentie van het probleem en de noodzaak om tot oplossingen te komen teneinde ook bij te kunnen dragen aan vrede en veiligheid in de regio.

De relatie tussen de OVSE en de Mediterrane regio

Bij dit deel van de vergadering waren aanwezig vertegenwoordigers uit Algerije, Tunesië, Marokko, Israël en Jordanië. Lamberto Zannier, secretaris-generaal van de OVSE gaf een overzicht van de bemoeienis van de OVSE met de mediterrane regio. Er is een platform, er zijn verschillende steunprogramma's gericht op samenwerking en bevordering van veiligheid en uiteraard verkiezingswaarnemingen en bijdragen aan democratieontwikkeling. Met de Arabische lente zijn de initiatieven geïntensiveerd, bijvoorbeeld steunen van Young Professionals, milieuprojecten, en bijdragen aan de ontwikkeling van democratische instituties. De vertegenwoordigers van de mediterrane landen gaven een kort overzicht van de situatie in hun respectievelijke landen en van de initiatieven die worden ontplooid. Veel op het gebied van mensenrechten, in het bijzonder de positie van vrouwen, recht van vereniging en vergadering, democratisering van instituties en ook sociale maatregelen zoals werken aan minimumsalarissen en meer in het algemeen onderhandelen met vakbonden. Voor al deze landen geldt – zo werd gesteld – dat zij op zoek zijn naar hun eigen identiteit. De OVSE ambassadeur uit Israël beklemtoonde het belang van democratische regimes in de regio en verwelkomde de ontwikkelingen in de diverse landen. Door de leden van de assemblee werd nog eens beklemtoond dat samenwerkingsverbanden met deze landen van groot belang zijn. 'We need to shift the borders of the OSCE because the borders of democracy are moving, the Magreb countries are becoming our partners'. Een deel van de Nederlandse delegatie heeft deze visie onderschreven en nog eens de nadruk gelegd op het belang van democratie en ontwikkeling van de rechtstaat. Het delegatielid van de PVV heeft deze positie niet ondersteund en de rol van Turkije gehekelde; daar hebben de overige delegatieleden publiek afstand van genomen.